

DE GROOTE VIJVER.

feit, dat zij tot publieke doeleinden werden gebruikt en dus niet zoo gemakkelijk slachtoffers werden van den bouw- of vernielzucht van latere bewoners.

Doch ook reeds van een tweede reeks van adellijke verblijven is in Holland het grootste deel verdwenen. Het zijn de groote huizingen, die de aanzienlijke heeren in de dagen der bourgondische en vooral der oostenrijksche hertogen begonnen te zetten, toen de renaissance nieuwe vergezichten opende en daardoor nieuwe behoeften in het leven riep. Lustverblijven had men toen noodig, ingericht en versierd naar den weelderigen smaak, dien men Franschen en Italianen had afgekeken. Het schitterendst voorbeeld daarvan was waarschijnlijk wel het kasteel van Breda, door Hendrik III van Nassau, nadat hij in 1524 met de schatrijke, prachtlievende Mencia de Mendoza gehuwd was, grootendeels nieuw gebouwd, volgens

de plannen van den Italiaan Thomas Vincidor van Bologna, terwijl de Zuid-Nederlander Bernard van Orley de patronen teekende voor de kostelijke wandtapijten, die de rijke bekleeding der groote zalen vormden.

Trouwens de economische onzekerheid en de woelingen, in de tweede helft der zestiende eeuw reeds vrij spoedig begonnen, deden de bouwlust wel wat verminderen, en eerst in de laatste jaren dier eeuw, toen de vorming der nieuwe Republiek verzekerd was en de welvaart in alle kringen weder begon te stijgen, terwijl de rijkdom veiliger werd, kwam die bouwlust terug, om ook ten laatste een nieuwe periode voor het hollandsche landhuis te openen.

Niet alleen waar bestaande kasteelen en buitenverblijven in de ellendige oorlogsjaren geducht te lijden hadden gehad, maar ook waar zij nog gespaard waren, zien wij dan de